

Op weg naar flexibilisering: Vooral toch nog een zoektocht vanuit het formele onderwijs

➤ Inleiding

Een thema dat voortdurend opduikt in discussies over de rol van het formele onderwijs is hoe nu juist voor dat type onderwijs tot een dusdanige inrichting valt te komen, binnen het totale scholings-systeem in ons land, zodanig dat het structureel mogelijk is mede daarmee een optimale vormgeving voor het 'levenlang ontwikkelen' te scheppen.

Er wordt erg veel gepraat en overlegd, meningen naast en tegenover elkaar gezet, om helder op het netvlies van alle betrokkenen te krijgen hoe de huidige wet- en regelgeving voor een streng geordend systeem (niet voor niets 'formeel' genoemd) valt uit te bouwen tot een flexibel geheel. Dat uitgangspunt, het dus gaan sleutelen aan een bekostigd systeem vanuit een formele situatie, blijkt dan toch een soort bottleneck te zijn. Is het daarom wel een verstandig startpunt?

In dit nummer zetten we maar gewoon een aantal zaken, constatering en ontwikkelingen op een rij, simpelweg ter overdenking. Misschien kan het bij elkaar ook een inspiratiebronnetje zijn.

➤ Vanuit het formele onderwijs denken

Op de recent gehouden studiedag van de Vereniging Hogescholen in Den Bosch werden diverse sessies gewijd aan hoe men als hbo - en ook wo – bezig is met het nadenken over vormen van flexibilisering¹. Daarbij kwam naar voren dat er vooral strikt vanuit het formele systeem wordt gedacht, dus met de huidige aanpak als basis, om van daaruit te bezien hoe tot meer flexibele leerwegen kan worden gekomen.

Dit is volkomen logisch als men 'het goede wil behouden'. Maar die insteek werkt meteen contra-productief als er concreet van buitenaf – dus met inbreng van externe partijen – wordt gezocht naar nieuwe instrumenten. Het belemmert het 'outside-the-box-denken'. Dat kan leiden tot het benoemen en mogelijk extra opwerpen van drempels die nu juist zouden moeten geslecht maar die om allerlei redenen vooral in het heetst van de discussie als principiële belemmeringen worden gezien.

Vanuit de instelling zoeken

Ook is dit lastig als er landelijke 'toolkits' worden opgesteld om daarmee binnen een instelling de discussie op gang te brengen. Ze zijn op zich bijzonder handig voor het inrichten van 'hei-sessies'. Maar als vervolgens vanuit die eigen invalshoek nadrukkelijk wordt gesteld hoe een instelling kan bewerkstellingen dat bijvoorbeeld het werkveld zich op een bepaalde wijze moet opstellen en zich zou moeten aanpassen aan alle formele mogelijkheden, dan 'zijn we niet goed bezig'.

¹ Er is eigenlijk geen goede omschrijving van wat onder flexibilisering moet worden verstaan. Veel meningen dienaangaande zijn er te vinden. Misschien gaat het erom dat de klanten, de studenten (degenen die een formele opleiding (Ad, B, M) willen halen), de kans krijgen aan te geven wat de beste inrichting van de studie qua tijdsduur, planning, onderwijs volgen, examens doen, begeleid worden, enz.) voor hem of haar persoonlijk is. En dat de onderwijsinstelling die wensen kan maximaliseren binnen de geldende kaders en regelingen. Dat betekent niet altijd een individueel aanbod en dito studiepad, maar wel een mogelijkheid om als a.s. student af te wegen of daarmee een inschrijving voldoende kansen, motivatie en satisfactie biedt. Of onder flexibilisering kan worden verstaan van het ook mogen doen van alleen maar modules, los van een opleiding, is een discussiepunt. Als het om onderdelen van een formele opleiding gaat, zou die optie ook bij die voorstellen over algemene mogelijkheden voor flexibilisering moeten worden meegenomen.

Het is ook niet verstandig om zo te werk te gaan, bij het zoeken naar een insteek waarbij studenten hun plek in het systeem moeten vinden, net als werknemers en anderen die kijken naar vormen die passen bij hun persoonlijke wensen en mogelijkheden op korte en langere termijn, en zoeken naar allerlei kansen op het invullen van hun bestaan op een optimale wijze.

Wetenschappelijk onderwijs

Bij universiteiten wordt ook gesproken over mogelijkheden die er zijn voor 'levenlang ontwikkelen' als het gaat om de benadering van mensen die flexibel een Bachelor dan wel Master willen behalen. Van oudsher is de wetenschappelijk wereld behoudend als het gaat om de opzet voor borging van kwaliteit en de controle op programma's, en dat is te merken in veel discussies.

Er worden aan degenen die al een graad hebben behaald, post-modules aangeboden, met zaken die vooral te zien zijn als 'opfriscursussen'. Veel beroepsgroepen kennen een eigen register, met eisen die worden gesteld aan de scholing die nodig is om daarin te vermeld te blijven, met allerlei 'puntensystemen'. Private onderdelen van universiteiten zijn daarbij betrokken, om de binding met de wetenschap te kunnen blijven garanderen, dus denkend vanuit 'de voltijdse wereld'.

Deeltijdse opleidingen in het wo zijn schaars, aangezien het begrip 'deeltijd' heel letterlijk wordt genomen, net als de studiebelasting per credit. Een Bachelor vraagt dan zes jaren, met 30 punten per studiejaar. Duale opleidingen zijn er niet meer, na een poging daartoe bij de invoering van het Ba-Ma-systeem, omdat de controle op de werkcomponent niet past bij het universitaire systeem.

Uit een presentatie op de recente VH-dag bleek dat er op het niveau van de landelijke koepels een format is ontwikkeld voor het wo om te komen tot een aanpak voor flexibel studeren. Echter, het kan alleen maar door losse onderdelen (onderwijseenheden, units, modules) van een geaccrediteerde opleiding te volgen. Daarmee ontstaat als het ware een systeem dat lijkt op het inkopen van een bundel studiepunten, om daarmee de studie in stukken te knippen.

Daarbij komen (nog) geen aanvullende signalen mee over zaken als: afstandsonderwijs, aanbieden van niet-formeel onderwijs in combinatie met EVC, inbedden van 'externe cursussen en trainingen' in een vrij deel, werkplekleren e.d.

Het begin is er dus wel. Ook is het goed dat hbo en wo samen kijken naar mogelijkheden voor een flexibel stelsel voor het hoger onderwijs. Maar het zijn echt twee verschillende werelden, ook qua gedachten over de samenwerking met het werkveld. Een standaardaanpak voor het gehele hoger onderwijs is 'out of the question'.

➤ **Bekostiging**

Een kenmerkend uitvloeisel van de aanpak om bij het formele onderwijs te zoeken naar meerdere opties voor een flexibele aanpak, is dat het in discussies binnen een paar minuten over 'geld' gaat. De vraag is dan meteen wat een aanpassing, het opdelen in stukken, het betrekken van het werkveld en het gebruik van andere vormen die afwijken van '240 punten en 4 jaren voor een Bachelor bij inschrijving als student' gaat inhouden voor de geldstroom vanuit de overheid. Voor de goede orde, dit punt moet even los worden gezien van de lopende experimenten.

De overheid vertaalt het formele karakter van opleidingen in alle situaties hoe dan ook naar de eis dat de inschrijving van een student gericht is op het behalen van het einddiploma. Voor deeltijdse opleidingen mag volgens de wet de hogeschool wel zorgen voor een spreiding van de punten over meerdere jaren, maar vervolgens sluiten de formele regels en kaders daar helemaal niet op aan².

Dat betekent dat het opknippen in stukken en deze los van elkaar aanbieden – niet binnen een programma van 60 punten in een jaar – niet mag als het gaat om een student, dus iemand die bekostigd wordt. Het mag alleen op die manier plaatsvinden in de private markt, ook voor hun

² Naar aanleiding van het recente advies van de Cie Van Rijn over andere manieren om het HO te bekostigen wordt gewezen op een onbalans in het verkrijgen van inkomsten via de overheid. Daarbij wordt gewezen op zgn. switchers die naar een andere hogeschool gaan en dan geen voldoende geld van de overheid met zich meenemen. Als bij deeltijd een Ad-opleiding van twee jaren bewust over vier jaren worden verdeeld, vangt men als hogeschool vier jaren lang een volledige bekostiging. Wil zo iemand daarna bij een andere hogeschool een Bachelor gaan doen, dan is de pot helemaal leeg! In de geest van hetgeen het advies noemt, is hierbij geen enkele sprake van een vorm van solidariteit.

formele opleidingen, vallend onder de controle van de NVAO. De persoon in het bekostigde stelsel is aldus een cursist die de normale kostprijs dient te betalen³.

Hetzelfde is te zien in het mbo. Daar wordt al jarenlang gesproken over het kunnen laten behalen van 'arbeidsmarktrelevante certificaten', simpelweg binnen het bekostigde systeem. Maar het is nog steeds zo dat men hiervoor in het mbo een marktconform bedrag op tafel moet leggen. Het argument is dat het behalen van de volledige kwalificatie er niet mee wordt beoogd.

De vraag is dus wie de kat de bel aan gaat binden, en een systeem durft op te stellen waarbij dit ook binnen het formele systeem een optie wordt.

➤ **Eerst maar eens vrij gaan denken...**

Het is doodzonde om meteen de portemonnee op tafel leggen bij het gaan beoordelen van voorstellen waarvan men vindt dat ze een verrijking van het systeem zijn door hun meer onconventionele aanpak rond het flexibiliseren van leerwegen naar een graad. Het lijkt logisch te behouden van wat er is en wat in de reguliere en gebruikelijke planning is terug te vinden. Maar er wordt al snel over het hoofd gezien wat een nieuwe situatie ook in geldelijk opzicht kan opleveren.

Overheid en onderzoek doen

Het zal toch de overheid moeten zijn die het signaal geeft om een echt andere weg in te slaan. Dat kan door een groep experts (geen politici, bestuurders, beroepsonderzoekers...) uit het werkveld van het 'onderwijs e.o.' een jaar de tijd te geven om met breed gedragen voorstellen te komen. Natuurlijk was er een tijd geleden de Cie Veerman die van alles mocht gaan roepen, maar het ging toen over de differentiatie binnen het systeem voor het hoger onderwijs zelf.

Het moet en kan gewoon gebeuren, zo'n onderzoek, met vertegenwoordigers van alle betrokken partijen, dus ook werkgevers, branches, beroepsorganisaties, studentenorganisaties, private aanbieders, sociale partners, noem maar op. Niet dat je daarvoor allerlei volksoplopen nodig hebt. Een kleine sterke coördinatiegroep is voldoende, als men al gaandeweg alle doelgroepen op de juiste wijze raadpleegt, en goed luistert (en geen loze beloften teruggeeft). Ook kunnen resultaten van lopende experimenten in ogenschouw worden genomen, want daar zitten mooie zaken bij.

Brede afspraken ministeries vooraf zijn essentieel

Van belang is dat zo'n 'denktank' vanaf het begin uitermate serieus wordt genomen. Dat betekent onder meer dat OCW vooraf afspraken maakt met alle andere ministeries die iets met onderwijs te maken hebben, over het uitzoeken van welke voorstellen na het uitbrengen van het advies in aanmerking komen voor verdere implementatie binnen hun eigen werkgebied. Daarbij moeten die andere ministeries zich dus conformeren aan uitgangspunten en consequenties van die verdere invoering, wetende dat een bepaalde balans nodig is, ook soms met compromissen. Indien dit niet gebeurt, zal elke creatieve gedachte op voorhand ten dode zijn opgeschreven, aangezien via andere ministeries afwijkende oekazes naar hun doelgroepen kunnen worden gecommuniceerd; dat moet worden voorkomen opdat iedereen weer uit de pas gaat lopen.

Speelruimte vinden in bestedingen hbo

By the way, de commissie Van Rijn heeft de aanbeveling gedaan om een breed onderzoek te laten uitvoeren naar de onderbouwing van de uitgavenstructuur van hogescholen en universiteiten, als het gaat om het zelf inzicht hebben in de kosten die behoren bij het in de lucht houden van opleidingen, onderzoek en de facilitaire zaken. Het is absoluut mogelijk dat daarbij inzichten naar boven komen met betrekking tot opties om meer flexibel te zijn, dus te ontdekken waar 'speelruimte' zit. Maar of de overheid (en de koepels) vindt dat een dergelijke diepgravende kosten-baten-analyse voor het hoger onderwijs nodig is, gewenst is of mogelijk leidt tot veel touwtrekkerij... dat is nog maar even afwachten.

➤ **Ontwikkelingen (experimenten, pilots e.d.) meenemen – ook halverwege**

Het zou verkeerd zijn om op basis van het bovenstaande te stellen dat 'er helemaal niks gebeurt'. Dat is namelijk wel nadrukkelijk het geval, binnen hogescholen, via allerlei opleidingen en door de inzet van managers die verantwoordelijkheid zijn voor bepaalde varianten. Er wordt veel uitgetest,

³ En dat weten bekostigde hogescholen volgens de Cie Van Rijn niet echt... ze hebben kennelijk geen volledig inzicht in wat de kosten zijn, om door te berekenen. Private hogescholen hebben dit al vaker geroepen.

en er zijn experimenten. Maar wat echt te betreuren valt is dat ze niet zodanig in de strategie voor het hoger onderwijs zijn ingebed dat tussentijds positieve uitkomsten kunnen worden omgezet in concrete vernieuwingen. Anders gezegd, al gaandeweg valt er veel te ontdekken en te leren, en diverse ervaringen kunnen best snel worden meegenomen (en dan maar rap zorgen voor het kunnen aanpassen van regelingen en kaders...).

Ook is te zien dat experimenten soms om uiteenlopende redenen worden stopgezet, en dat is toch jammer als er door een hogeschool veel energie in is gestopt. Denk aan 'vraagfinanciering' waarbij bekostigde opleidingen moesten afzien van het geld van de overheid, in ruil voor vouchers. Weg experiment, dus die opleidingen moeten nu weer terug naar de formele aanpak, met alle consequenties van dien. Geen vouchers meer, weer gaan zorgen voor het terughalen van de studenten en het opnieuw opbouwen van contacten met werkveldorganisaties.

Ook de doorstroom mbo-hbo met bepaalde toelatingsonderzoeken voor een aantal koppels mbo-hbo is zo iets. Op basis daarvan is veel werk verricht door bepaalde hogescholen, met het investeren in de contacten met het mbo. Door een puur politiek besluit is die aanpak niet meer nodig. Weg alle opgebouwde structuur (los dus van de winst dat men elkaar als mbo en hbo nader heeft gevonden...). Jammer, ook al omdat door degenen die op verzoek van OCW naar dit onderwerp hadden gekeken, de aanbeveling is gedaan de positieve opbrengen te verwerken in de regeling.

➤ **Komende zaken: ook maar meenemen...**

Hieronder wordt ingegaan op een paar zaken die te maken hebben met ontwikkelingen in de komende tijd, en waarin mogelijk aanzetten te ontdekken zijn voor een meer brede aanpak voor de discussie over een flexibel systeem voor kwalificaties op de hogere niveaus. Ook is er sprake van een aantal kanttekeningen die ook input kunnen zijn voor discussies – met een kritische blik.

NLQF

Hoewel het Nederlandse kwalificatieraamwerk (NLQF) - als 'houvast' voor het koppelen van allerlei soorten onderwijs- en scholingstrajecten aan een niveau - al in 2011 is vastgesteld, kwam het er maar niet van bij OCW om alle formele opleidingen te verplichten het NLQF-niveau op het diploma te vermelden. Zoals het er naar uitziet, is dat het geval vanaf 2020, onder druk van de politiek.

Het is als zodanig niet van wezenlijk belang voor de student, zo'n nummer, ook niet voor het Nederlandse werkveld. In internationaal verband is dit het wel, om eventueel elders de studie voort te kunnen zetten. Er wordt aan gewerkt tussen landen over en weer om de rechten van een dergelijk vervolg vast te leggen, om internationale samenwerking tussen onderwijsinstellingen te kunnen bevorderen en de kansen voor studenten op een internationale loopbaan te vergroten.

Maar voor ons land zelf is het wel zonder meer interessant en belangrijk om alle niet-formele kwalificaties een plek in het raamwerk te geven. Een private aanbieder kan een aangeboden programma aan een NLQF-niveau laten koppelen en mag vervolgens het nummer ervan op het diploma zetten. Echter, in ruil daarvoor mogen die aanbieders geen begrippen meer gebruiken voor hun programma's zoals: op hbo-niveau, een tweejarige hbo-opleiding, een hbo-waardig traject... Ook de volgende namen zijn dan beschermd: hogeschool, universiteit, university (of applied sciences), Associate degree, Bachelor, Master, enz. – op straffe van een boete.

Er was vanaf 2011 sprake van een stevige weerstand uit het hoger onderwijs tegen het koppelen van een private opleiding aan het NLQF, en er bijvoorbeeld een 6 aan te verbinden. Hogescholen denken dat 'men' hierdoor onnodig in verwarring geraakt, en veronderstelt dat die private aanbieder ook Bachelors mag verzorgen...⁴ Het zal een kwestie van tijd zijn en dan zorgt de combinatie van het vermelden van de graad en het niveau voldoende transparantie bij het formele aanbod.

Voordelen van NLQF bij flexibele leerwegen

Het is goed om naar de concrete voordelen te kijken bij het flexibiliseren van leerwegen en het levenlang ontwikkelen. Het mogen gebruiken van het niveau door een private aanbieder zorgt voor

⁴ De angst voor dit soort situaties heeft ervoor gezorgd dat in bepaalde landen het hoger onderwijs niet wordt verplicht de niveaus van het nationale raamwerk te gebruiken. Zwitserland is een voorbeeld. In Duitsland heeft dit geleid tot het blokkeren van niveau 5 binnen het hoger onderwijs, en om vervolgens de internationale graden te gebruiken.

een vorm van transparantie, qua het gebruik van leeruitkomsten en de wijze van examinering. Ook is er veelal sprake van een systeem waarbij – via daartoe ingeschakelde externe organisaties – de kwaliteit wordt geborgd (let op: de inschaling in het NLQF is geen bewijs van het op orde zijn van de kwaliteit op zich, zoals bij de NVAO voor de formele studies).

Beide zaken kunnen in gezamenlijk een bijdrage leveren aan flexibiliteit en levenlang ontwikkelen. Hier geven we een interessante casus van het gebruik van de inschaling in het NLQF bij het Nationale Coördinatiepunt (ondergebracht bij Cinop in Den Bosch). De verwijzingen naar de organisatie die de opleidingen verzorgt, hebben we wel om onduidelijkheden te voorkomen ‘afgeplakt’...

Casus formeel en niet-formeel koppelen

De betreffende organisatie verzorgt een aantal opleidingen op 6 en een opleiding op 7. Op de website ervan wordt de positie ervan als volgt verwoord:

Over NLQF-niveau 6 inschaling

NLQF-niveau 6 betekent dat de opleiding qua niveau vergelijkbaar is met het niveau van een hbo-bacheloropleiding. Er wordt echter geen hbo-bachelordiploma behaald, omdat de opleiding niet het brede hbo-bachelor niveau afdekt.

Wordt er voor een vervolgopleiding een hbo-bachelordiploma gevraagd, dan is het vaak nodig om eerst een verkorte hbo-opleiding te volgen. Soms is het mogelijk om middels een assessment toegelaten te worden tot een vervolgopleiding; voor de toelatingseisen en voorwaarden verwijzen wij u door naar de ...

Over NLQF-niveau 7 inschaling

Een NLQF-niveau 7 inschaling betekent dat de opleiding qua niveau vergelijkbaar is met het niveau van een masteropleiding. Er wordt echter geen masterdiploma afgegeven. Het NLQF geeft u zicht op het niveau van de reeds afgeronde kwalificaties. Het laat zien wat het diploma/getuigschrift waard is en maakt hierdoor een gerichte keuze voor een vervolgopleiding of loopbaanstappen gemakkelijker.

Hier wordt eigenlijk heel keurig aangegeven wat de waarde is van de inschaling is, voor de persoon in een functie, en dus van zo'n beroepsgericht traject. Die is smaller dan wat in het hbo gebruikelijk is. Daarmee is de kwalificatie te zien als een bedrijfsopleiding.

Ook wordt ingegaan - om te illustreren hoe formele en niet-formele kwalificaties samen kunnen optrekken – op de kansen om de overstap te maken naar een vervolgopleiding (op niveau 7) van dezelfde organisatie, maar waarvoor wel een formele Bachelorgraad nodig is.

Kennelijk is het zo dat de betreffende persoon zich kan inschrijven bij een hogeschool om nog maar een verkort programma behoeven te doen – op basis van een oordeel van de examencommissie van die hbo-opleiding uiteraard. Op zich is het aldus een mooi voorbeeld.

Vragen bij die casus

Maar ja, vallen die eerste zinnen van dit stukje, waarbij wordt verwezen met niveau 6 naar de Bachelor, straks onder het verbod van de overheid – geregeld in een wet – om als private partij via een ‘omweg’ de status van een eigen bedrijfsopleiding te benadrukken? Men gebruikt alleen het begrip ‘niveau’ en daar lijkt niets tegen in te brengen.

Wel lijkt het gebruik aan het eind van het tweede stukje van het begrip ‘waarde’ voor discussie vatbaar. Het NLQF zegt niets over de waarde voor de doorstroom naar andere opleidingen, want het is dan juist de ontvangende instelling die vaststelt wat die waarde is bij de instroom (vrijstellingen, verkorting, validatie, brugtraject). Maar ook hier wordt uitermate keurig gehandeld, als iemand naar ‘veel gestelde vragen’ gaat:

Ik heb een diploma behaald van een opleiding die is ingeschaald op NLQF niveau 6. Ik heb echter geen Bachelordiploma. Kan ik met het NLQF-diploma worden toegelaten tot een Master aan de universiteit?

Aan het NLQF zijn geen instroomrechten verbonden. De universiteit bepaalt zelf, op basis van bestaande wet- en regelgeving, of u toelaatbaar bent. U kunt derhalve het beste contact opnemen met de universiteit waar u de Master zou willen volgen.

Onderhoudscontracten

In het kader van het levenlang ontwikkelen wordt gesproken over het gebruik van delen van opleidingen, minder formele diploma's, ook in samenhang met het begrip ‘onderhoudscontract’. Laten we dit onderwerp eens bezien, op de waarde ervan schatten, al is bekend dat de overheid bij het beleid en de bekostiging uitgaat van het ‘verticaal studeren’ en daarmee van het doen van een

studie op een hoger niveau om de volgende impuls aan de persoonlijke ontwikkeling te geven. Dat is overigens een punt van aandacht...⁵

Stel dat er een Ad-opleiding is en daarin zitten een paar zelfstandige eenheden, in die zin dat de competenties ervan een duidelijke relevantie voor een sector hebben, dus voor een deel van het werkveld en daarbij voor bepaalde functies en beroepen. Het zijn 'units' waarbij het werkveld van mening dat het goed is dat ze in de Ad-opleiding zitten, ook al omdat degenen die deze units verzorgen, elk jaar in samenspraak met bedrijven en werkveldorganisaties voor een update zorgen, om actueel te blijven⁶.

Als er dus dergelijke zelfstandige (en ook 'certificeerbare') units zijn, met een duidelijke erkenning door het werkveld, zijn ze in principe als volgt in een private setting in te zetten.

- Ze worden aangeboden aan werkenden, ook aan degenen die met mbo-4 of havo gaan werken en in hun werkplek scholing nodig hebben. De certificaten kunnen binnen een bepaalde, samen vast te stellen termijn worden omgezet in credits van een Ad. Overigens kan zo'n unit deel uitmaken van een groter niet-formeel scholingsprogramma – wellicht als zodanig in z'n geheel koppelbaar aan niveau 5 of wellicht 6 van het NLQF.
- Iemand die op een gegeven moment deze Ad heeft behaald, daarna in het werkveld ermee aan de slag is gegaan, kan na een aantal jaren een dergelijke unit (of een aantal ervan) gaan volgen. Het certificaat kan aldus worden gezien als een vorm van hernieuwing van de Ad.

Het onderhoudscontract wil dus zeggen dat hogescholen voor hun opleidingen afspraken met hun alumni over het tegen kostprijs mogen doen van die geactualiseerde units. Die opleidingen krijgen daarmee ook feedback van hun oud-studenten, en kunnen aldus contacten met werkgevers een mooie structuur geven.

Non-credit

Er wordt ook al jaren gesproken over de samenwerking tussen de bekostigde en private aanbieders. De bekostigde instellingen zitten vast aan de formele opleidingen (NVAO), terwijl de private collega's die ook mogen verzorgen, maar daarnaast 'van alles' in de markt kunnen en mogen zetten. Met het NLQF kunnen ze als extra onderscheiding ook het niveaunummer gaan vermelden⁷. Veel van die niet-formele kwalificaties zijn maatwerk, smal, breed, gericht op specifieke groepen en leunen puur op het gebruik van leeruitkomsten d.w.z. dat wat iemand gewoon moet kunnen en beheersen. That's it... zeggen de werkgevers.

De uitdaging voor de samenwerking tussen beide soorten aanbieders, is het op een gegeven moment kunnen aangeven op welke wijze zo'n opleiding die dus niet is gebaseerd op studiepunten, valt te gebruiken bij een inschrijving voor een formele opleiding (Ad, B of M). Dus dat iemand vooraf weet dat bepaalde 'stukken' van het traject (niet alles) mee te nemen zijn bij het willen gaan behalen van een formele graad. Door de kijken naar vergelijkbare leeruitkomsten zijn er vrijstellingen te geven of is er via validatie een aangepast (verkort) studieprogramma mogelijk. Uiteindelijk betekent dit dat een 'non-credit'-kwalificatie in de formele zin 'credits' oplevert.

Een dergelijke constructie is al gewoon mogelijk bij instellingen die bekostigd en privaatsamenwerken. Maar het zou eigenlijk iets moeten zijn dat in het systeem is 'ingebakken'. VH en NTRO, misschien iets om een keer over van gedachten te wisselen. OCW denkt misschien met u mee...

⁵ Die aandacht voor zo'n contract was er bijvoorbeeld bij de inleiding van Dirk van Damme van de OECD bij de startbijeenkomst in Utrecht voor het komen tot een nieuwe strategische agenda voor het hoger onderwijs. Daarbij gaf hij ook aan dat het belang van niet-formele opleidingen, met maatwerk voor het werkveld, groter aan het worden is – een waarschuwing in de richting van hogescholen... Hij vreest dat het bedrijfsleven de voorkeur geeft aan een niet-formeel diploma met veel maatwerk en beroepsgericht competenties boven een formeel getuigschrift van instellingen die 'aan de leiband van de wettelijke regelingen moeten lopen'...

⁶ Daarbij, en dat gebeurt al regelmatig, kan het zijn dat deze eenheden mede worden gebaseerd op branche-opleidingen en programma's van beroepsorganisaties. In dat opzicht is wat wordt gesteld, heus niet nieuw.

⁷ Interessant is uiteraard het feit dat er hogescholen zijn die ook een private neven-instelling hebben. Dat kan door het uithangbord een relatie te laten hebben met de bekostigde naam. Ook zijn er hogescholen die per sector met een eigen 'merk' werken, een organisatie die privaats 'onderneemt', maar dichter op de huid van de bekostigde structuur opereert.